

Sud Europske unije utvrdio pretpostavke za odobravanje azila u Europskoj uniji vojnom dezerteru iz treće zemlje

U kolovozu 2008. američki vojnik Andre Shepherd podnio je zahtjev za azil u Njemačkoj. Napustio je svoju postrojbu koja je bila stacionirana u Njemačkoj od travnja 2007. nakon što je drugi put primio nalog o svojem razmještanju u Irak. A. Shepherd više nije želio sudjelovati u ratu koji je smatrao nezakonitim kao ni u ratnim zločinima za koje je smatrao da su počinjeni u Iraku. Tijekom svoje prve misije blizu Tikrita u Iraku, u razdoblju između rujna 2004. i veljače 2005., nije izravno sudjelovao ni u vojnim operacijama ni u borbama, već je kao mehaničar obavljao poslove održavanja helikoptera. Nakon povratka s te misije produljio je svoj angažman u vojsci SAD-a kojoj se pridružio u prosincu 2003., isprva na razdoblje od 15 mjeseci. U prilog svojem zahtjevu za azil A. Shepherd navodi da je zbog dezertiranja izložen riziku od kaznenog progona. Osim toga, s obzirom na to da dezertiranje s američke točke gledišta predstavlja teško kazneno djelo, ono je utjecalo na njegov život izlažući ga društvenom odbacivanju u vlastitoj zemlji.

Budući da je Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Njemački savezni ured za migracije i izbjeglice) odbio njegov zahtjev za azil, A. Shepherd se obratio Bayrisches Verwaltungsgerichtu u Münchenu (upravni sud u Münchenu) radi poništenja te odluke i dobivanja statusa izbjeglice. Taj sud traži od Suda Europske unije tumačenje **europske direktive o statusu izbjeglica**¹.

U skladu s tom direktivom, državljani treće zemlje koji je suočen s osnovanim strahom od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini može, pod određenim uvjetima, biti priznat status izbjeglice. Direktiva među ostalim određuje elemente koji omogućavaju kvalificiranje radnji kao djela proganjanja.

Direktiva određuje da djelo proganjanja može, među ostalim, imati oblik „sudskog progona ili kažnjavanja radi odbijanja vršenja vojne službe prilikom sukoba kada bi vršenje vojne službe uključivalo počinjenje kaznenih djela“².

Svojom današnjom presudom, **Sud odlučuje**

- **da zaštita predviđena za takav slučaj obuhvaća cjelokupno vojno osoblje, uključujući logističko i pomoćno osoblje;**
- **da ona obuhvaća situaciju u kojoj izvršena vojna služba u konkretnom sukobu sama po sebi podrazumijeva počinjenje ratnih zločina, uključujući situacije u kojima bi podnositelj zahtjeva za status izbjeglice u počinjenju ratnih zločina sudjelovao samo neizravno ako je vjerojatno da bi izvršavanjem svojih zadaća pružio prijeko potrebnu podršku pripremanju ili izvršenju tih zločina;**

¹ Direktiva Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL L 304, str. 12. i ispravci u SL 2005., L 204, str. 24. i SL 2011., L 278, str. 13.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 12., str. 64.)

² Članak 9. stavak 2. točka (e) Direktive

- da ona ne obuhvaća isključivo situacije u kojima je utvrđeno da su ratni zločini već počinjeni ili da bi mogli ulaziti u nadležnost Međunarodnoga kaznenog suda, već i one u odnosu na koje podnositelj zahtjeva za status izbjeglice može dokazati da postoji velika vjerojatnost da će biti počinjeni;
- da se **ocjena činjenica**, što je isključivo zadaća nacionalnih tijela koja izvršavaju ocjenu pod sudskim nadzorom kako bi okvalificirala predmetnu situaciju koja se odnosi na službu, **mora temeljiti na ukupnim dokazima pomoću kojih se**, s obzirom na sve okolnosti slučaja, a osobito na one koje se odnose na relevantne činjenice povezane s državom podrijetla u trenutku odlučivanja o zahtjevu kao i s obzirom na položaj i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, **može utvrditi da izvršavanje službe čini vjerojatnim počinjenje navodnih ratnih zločina**;
- da **okolnosti, s jedne strane, da je vojna intervencija izvršena na temelju ovlasti Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda ili konsenzusa međunarodne zajednice i, s druge strane, da država ili države koje vode te operacije kažnjavaju ratne zločine moraju biti uzete u obzir**³ prilikom ocjene koju izvršavaju nacionalna tijela;
- da odbijanje izvršavanja vojne službe mora predstavljati jedino sredstvo koje podnositelju zahtjeva za azil omogućava da izbjegne sudjelovanje u navodnim ratnim zločinima i da stoga, ako nije koristio postupak za stjecanje statusa osobe s prigovorom savjesti, takva okolnost isključuje svu zaštitu na temelju razmatrane odredbe, osim ako podnositelj zahtjeva dokaže da mu takav postupak nije bio na raspolaganju u njegovoj konkretnoj situaciji.

Pod pretpostavkom da nije utvrđeno da je služba koju je A. Shepherd odbio izvršiti pretpostavljala počinjenje ratnih zločina, Verwaltungsgericht od Suda traži i da pobliže odredi pretpostavke na temelju kojih je moguće dobiti zaštitu koju direktiva predviđa za druga dva slučaja. U skladu s direktivom, djela proganjanja također mogu postojati ako javna tijela izvršavaju diskriminatorne ili nerazmjerne radnje⁴.

U odnosu na te druge dvije mogućnosti, Sud je odlučio da, u okolnostima kao što su one u predmetnom slučaju, **ne proizlazi da** se mjere koje je vojnik pretrpio zbog odbijanja izvršenja vojne službe, kao što su **osuda na zatvorsku kaznu ili nečasni otpust iz vojske**, mogu smatrati, s obzirom na legitimno izvršavanje prava dotične države na držanje obrambenih snaga, **nerazmjernima ili diskriminatornima** u mjeri u kojoj bi predstavljale djela proganjanja iz te direktive. Ipak, na nacionalnim je tijelima da provjere je li to doista tako.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da, u okviru postupka koji se pred njima vodi, upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom.

Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

³ Sud smatra da vojna intervencija izvršena na temelju rezolucije Vijeća sigurnosti u načelu jamči da ratni zločini tom prilikom neće biti počinjeni te da isto u načelu vrijedi za operaciju koja se zbiva na temelju međunarodnoga konsenzusa. Štoviše, postojanje, u pravnom sustavu država, zakonodavstva koje kažnjava ratne zločine i sudskih vlasti koje osiguravaju učinkovit progon čini manje vjerojatnom tezu prema kojoj bi vojnik jedne od tih država mogao biti naveden na počinjenje tih zločina.

⁴ Članak 9. stavak 2. točke (b) i (c) Direktive